

Лекція 2.
Прогнозування,
планування та
регулювання діяльності
підприємства

План:

1. Прогнозування як наукове обґрунтування і вирішення альтернативних шляхів перспективної діяльності підприємства
2. Суть нормативного і пошукового прогнозування, застосування довгострокових та короткострокових прогнозів у діяльності підприємства
3. Принципи, методи планування та система планів підприємства

4. Суть та основні етапи стратегічного планування на підприємстві
5. Зміст і методика бізнес-планування у ринкових умовах господарювання
6. Суть і система тактичного і оперативного планування діяльності виробничих підрозділів і підприємств
7. Поняття і необхідність державного регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва

Прогноз

це спроба визначити стан якогось явища чи процесу в майбутньому

Прогнозування

це процес складання прогнозу

Прогнозування розвитку підприємства або організації

це наукове обґрунтування
можливих кількісних та якісних
змін його стану (рівня розвитку
в цілому, окремих напрямків
діяльності) в майбутньому, а
також альтернативних способів і
строків досягнення очікуваного
стану

Головні принципи процесу прогнозування

- Наукова обґрунтованість
- Системність
- Цілеспрямованість
- Альтернативність
- Багаторівневий опис
- Інформаційна єдність
- Адекватність об'єктивним закономірностям розвитку
- Послідовне вирішення невизначеності

Типи прогнозування

Нормативне або нормативно-цільове прогнозування

Спочатку визначають загальні цілі, орієнтири на майбутнє, а вже потім оцінюється розвиток підприємства, виходячи із встановлених цілей

Пошукове прогнозування

Це спосіб наукового прогнозування від даного моменту до майбутнього

- Новаторське,*
- альтернативне*
- Традиційне*

Процес прогнозування

Результат

Прогнози

- Короткострокові (до 1 року)
- Середньострокові (2-5 років)
- Довгострокові (більше 5 років)

Планування

це процес визначення цілей і вибору оптимального шляху їх досягнення

Планування на підприємстві

це процес пошуку і використання резервів підвищення ефективності виробництва і розв'язання соціальних проблем колективу

Принципи планування

Методи планування діяльності підприємства

це засоби, з допомогою яких можна реалізувати принципи планування

- Нормативний
- Балансовий
- Економіко-математичний
- Дослідно-статистичний

Види (системи) планування і види планів

Директивне

це процес прийняття рішень, які мають обов'язковий характер для об'єктів планування

Індикативне

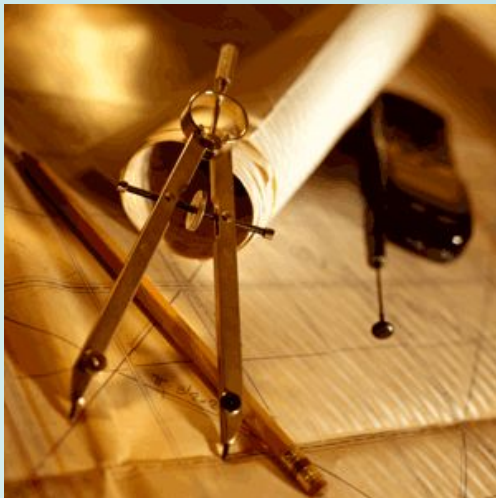
не має обов'язкового для виконавця характеру

Залежно від тривалості планового періоду планування поділяється

Перспективне

Довгострокове та
середньострокове
планування

Поточне

Полягає в розробці
планів на всіх рівнях
управління
підприємством та за
всіма напрямками його
діяльності на більш
короткі періоди

Стратегічний план

це сукупність взаємоузгоджених заходів і дій, що відображають довгострокові цілі та основні напрями діяльності з обґрунтуванням ресурсного забезпечення

Основні розділи стратегічного плану

- План маркетингу
- План виробництва
- План кадрового забезпечення
- Фінансовий план і страхування ризику
- Імідж організації

Етапи стратегічного планування

Базові стратегії згідно з циклом розвитку

- **Стратегія зростання**, що відбиває намір підприємства збільшити обсяги продажу, прибутку, капіталовкладень тощо.
- **Стратегія стабілізації** - у разі діяльності підприємства за відчутної нестабільності обсягів продажу та прибутку
- **Стратегія виживання** - суто оборонну стратегію, що застосовується за глибокої ризику підприємства

Функціональні стратегії:

- Стратегія науково-дослідних та експериментально впроваджених робіт
- Виробнича стратегія
- Маркетингова стратегія

Група стратегій ресурсного забезпечення:

- Стратегія кадрів та соціального розвитку
- Стратегія технічного розвитку
- Стратегія матеріально-технічного забезпечення
- Фінансова стратегія
- Організаційна стратегія
- Інвестиційна стратегія

Бізнес-план підприємства чи організації

це письмовий документ, в якому викладено суть, напрями і способи реалізації підприємницької ідеї, ринкові, виробничі, організаційні та фінансові аспекти майбутнього бізнесу, а також особливості управління ним

Функції бізнес-плану

- Інструмент процесу приватизації державних підприємств
- Налагодження ділових стосунків між підприємцем і майбутніми постачальниками, продавцями та найманими працівниками
- Дозволяє перевірити підприємницьку ідею та раціональність та реалістичність ще до її практичної реалізації
- Своєчасне передбачення можливих перешкод і проблем на шляху до успіху організації власного діла
- Формування та розвиток управлінських якостей підприємця

Зміст бізнес-плану

Складові	Зміст
1. Титульна сторінка	А. Повна назва та адреса фірми Б. Імена та адреси засновників
2. Зміст бізнес-плану	А. Перелік основних розділів Б. Перелік таблиць, рисунків
3. Резюме	2-3 стор. тексту, де узагальнено ключові положення бізнес-плану
4. Галузь, підприємствота його продукція	А. Поточна ситуація і тенденції розвитку галузі Б. Підприємство і концепція його поведінки в галузі В. Опис продукції (послуг) Г. Стратегія зростання підприємства
5. Дослідження ринку та маркетинг-план	А. Покупці, місткість і динаміка росту Б. Концепція. Оцінка обсягу продажу В. Маркетингова стратегія Г. Політика ціноутворення і торгова політика, реклама

6. План виробництва	А. Виробничий процес Б. Приміщення, обладнання В. Постачальники сировини і матеріалів
7. Організаційний план	А. Форма організації бізнесу (організаційно-правова форма бізнесу) Б. Власники фірми і керівники В. Організаційна схема і розподіл обов'язків Г. Планування чисельності персоналу
8. Оцінка ризику і програма управління ним	А. Перелік можливих ризиків і проблем Б. Шляхи мінімізації ризиків
9. Фінансовий план	А. План доходів і витрат Б. Розрахунок беззбитковості В. Рух грошової готівки Г. Баланс підприємства
10. Інвестиційний план	А. Потреба у фінансуванні Б. Використання фондів В. Повернення коштів інвесторам
11. Додатки (можливі)	А. Технічні дані про продукцію Б. Схеми виробничих потоків В. Організаційна схема

Розробка бізнес-плану передбачає послідовне здійснення наступних дій

- Вибір продукції для ринку
- Дослідження ринкового середовища для майбутнього бізнесу
- Вибір та обґрунтування місця для розміщення фірми, яка вперше розпочинає свою діяльність
- Прогнозування можливих обсягів продажу продукції

- Визначення виробничих параметрів майбутнього бізнесу
- Розробка цінової та збутової політики
- Обґрунтування виробу організаційних параметрів фірми
- Опис потенційних ризиків і дій для їхньої мінімізації
- Оцінка фінансових параметрів бізнесу
- Узагальнення висновків з основних положень бізнес-плану

Етапи розробки тактичних планів

- Аналіз результатів підприємницької діяльності
- Розробка заходів щодо підвищення підприємницького успіху
- Вивчення ринку і формування портфеля замовника, укладання угод
- Обґрунтування окремих розділів плану
- Розгляд проекту плану радою трудового колективу
- Доведення техніко-економічних показників до внутрішніх офісних підрозділів

Основні розділи стратегічних планів

ОСНОВНІ РОЗДІЛИ

1. Маркетингова діяльність плани маркетингу для основних виробів і загальний план для всієї продукції підприємства
2. Виробнича діяльність випуск продукції в натурі і за вартістю, обґрунтування виробничої програми підприємства
3. Науково-дослідні, конструкторсько-технологічні та експериментальні роботи нові технології та вироби
4. Праця, кадри, соціальний розвиток колективу персонал, фонд заробітної плати, продуктивність, умови праці та побуту
5. Капітальні вкладення та капітальне будівництво інвестиції, будівельно-монтажні роботи, введення в дію основних фондів
6. Матеріально-технічне забезпечення потреба в матеріальних ресурсах і джерела її задоволення
7. Організація виробництва, праці та управління удосконалення форм і методів, структурна перебудова
8. Природоохоронна діяльність заходи стосовно охорони й раціонального використання природних ресурсів
9. Зовнішньоекономічна діяльність показники цієї діяльності, результати
10. Витрати, прибуток, рентабельність собівартість виробів і всього обсягу продукції, прибуток і рентабельність
11. Фінансова діяльність баланс доходів і витрат, взаємовідносини з бюджетом, кредитні відносини

Оперативне планування

це здійснення розрахунків по виробництву продукції на місяць, добу, зміну; розробка графіків, доведення завдань до внутрішніх структурних підрозділів

Елементи системи оперативного планування

- **Планово-облікова одиниця**
- **Календарно-планові нормативи**
- **Порядок встановлення завдань**

Методи державного регулювання

- Фінансово-економічні
- Адміністративні

Основні форми державного регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва

- Належать фінансова і кредитна політика
- Національні цільові фонди
- Державний, банківський і комерційний кредити
- Налагоджена податкова система

Основні принципи державного регулювання

- I. Мінімальне втручання державних органів у економічні процесі
- II. Вплив відповідних владних структур на розвиток соціально-економічних процесів за допомогою встановлених державою економічних регуляторів і нормативів

